

Opschrift

Vergadering van 18 mei 2021

Nummer: 2021_MV_00266

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Joris Vandenbroucke: Beloningssysteem voor opruimen van zwerfvuil in parken

Raadslid(-leden):

Joris Vandenbroucke - Vooruit

Bevoegd: Bram Van Braeckevelt

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

De afgelopen weken werden onze stadsparken wel eens vergeleken met een achtergelaten festivalterrein: na een intens dagje chillen liggen ze bezaaid met afval, vooral drankverpakkingen. In een ideale wereld zou al lang statiegeld zijn ingevoerd op drankverpakkingen van plastic en blik. Die nemen een enorm aandeel in de afvalberg in. Maar daar wil de Vlaamse regering voorlopig niet van weten.

Om terug te komen op de festivalterreinen : die vergelijking klopt eigenlijk al lang niet meer. Op vele festivals krijg je in ruil voor het inleveren van een bepaald aantal lege bekertjes één consumptie gratis. Er zijn mensen die er een halve sport van maken om die bekertjes te verzamelen, voor de anderen is het aangenaam dat ze niet op de grond blijven liggen. En de organisator moet achteraf minder tijd en mankracht investeren in de opruim achteraf. Iedereen wint erbij. Sinds dit werd ingevoerd is de tijd van zeeën bekertjes op de grond voorbij. Een kleine stimulans kan een groot effect hebben.

Waarom voeren we in Gent geen gelijkaardig systeem in, beperkt in plaats (stadsparken) en tijd (zomerperiode)?

Of testen we het op zijn minst niet eens? De opties qua modaliteiten en kleine beloning zijn te bekijken.

Zoals bij de festivalbekertjes: er zijn altijd mensen die in ruil voor een kleine beloning wel een inspanning willen doen. Een kleine inspanning van vele mensen kan een groot verschil maken qua inzet van stadspersoneel (Ivago, groendienst,...), maar het belangrijkste is dat onze parken er schoner bij liggen.

Dit voorstel is niet alleen geïnspireerd op de praktijk bij festivals, maar ook op wat in Nederland al enkele jaren wordt toegepast door lokale besturen. Na een succesvol proefproject, heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG, het equivalent van onze VVSG) het systeem van “Schoon Belonen” in 2018 opgenomen als vast programma waaraan lokale besturen kunnen deelnemen. Schoon Belonen is een programma waarbij burgers, verenigingen en scholen worden beloond voor hun hulp in de strijd tegen zwerfafval.

In 2016 en 2017 werd een proefproject rond beloningssystemen uitgevoerd in 77 Nederlandse gemeenten. Een rapport van Rijkswaterstaat (<https://www.afvalcirculair.nl/onderwerpen/linkportaal/publicaties/downloads/downloads/monitoringrapportage/>) geeft aan dat er een positief effect is op de hoeveelheid afval in de directe omgeving waar acties plaatsvinden, dat meer mensen geactiveerd worden om inspanningen te doen en er een grotere bewustwording ontstaat rond deze problematiek.

Vraag:

Hoe staat de schepen tegenover het principe van een beloningssysteem?

Is de schepen bereid om te onderzoeken of dit ook in Gent kan ingevoerd worden of om uit te testen met een proefproject in een of meerdere stadsparken?

Welke andere initiatieven zal u nemen om de problematiek van de stadsparken aan te pakken?

Antwoord

Het doet bij velen – ook bij mij – pijn om er soms de pleinen of parken er zo vuil te zien bij liggen. De druk op het openbaar domein, met specifiek enkele parken, is enorm toegenomen door de eerdere sluiting van de restaurants en cafés. Dit zorgt voor een toename van zwerfvuil maar ook voor een enorme werklast voor de medewerkers van de Groendienst, Dienstenbedrijf Sociale Economie en IVAGO.

We zien dit niet alleen in Gent, ook in andere steden in België en zelfs in Europa - bijvoorbeeld na Koningsdag in Nederland en in het Verenigd Koninkrijk - zien we deze schrijnende taferelen. Het zijn weerkerende fenomenen – herinner u maar de vele discussies omtrent het afval van de BBQ-plaatsen - die nu versterkt worden met de corona maatregelen. We hopen dat de druk afneemt doordat de terrassen nu terug open zijn en blijven de inspanningen van onze diensten hoog houden met het lente-zomerplan van Stad Gent en de extra weekendploeg van IVAGO voor de parken.

We mogen met zijn allen dankbaar zijn voor de inzet van de vele Propere Pierkes, scholen en studentenverenigingen, ... die zich inzetten om samen met ons de handen in elkaar te slaan en mee de buurten op te ruimen. Eind vorig jaar waren er al meer dan 700 Propere Pierkes en de aanvragen blijven binnenstromen.

Is het nodig om creatief out-of-the box te durven denken? Absoluut. Dat debat moeten we aangaan. Maar helaas leidt niet alles tot het gewenste resultaat. Zoals het voorstel, om bij wijze van test, een deel van de vrijwilligers op bepaalde locaties te belonen. Dit heeft meer nadelen, dan voordelen.

Het lijkt me duidelijk: het openbaar domein is geen afgesloten festivalterreinen. We kiezen er bewust voor om plekken en liefst groene plekken te hebben in Gent waar iedereen kan van genieten. Net omwille van zorg voor het openbaar domein, pleinen en parken zou dit voorstel een fout signaal zijn. Ja, het opruimen is belangrijk, maar het niet achterlaten van afval is nog belangrijker.

Je haalt het Nederlandse voorbeeld aan van Schoon Belonen, een initiatief van Nederland Schoon, te vergelijken met onze Vlaamse Mooimakers. In dat project kreeg je een beloning voor de inzameling van blikjes of flesjes. Als ik meer informatie over het project opzocht kwam ik tegen “zwerfafval project geflopt” en om het cru te stellen: 680 maatschappelijke organisaties hebben twee jaar meegedaan in ongeveer 80 gemeenten, met als resultaat dat het tot twee jaar uitstel van statiegeld op blikjes en flesjes heeft geleid en er geen eindrapport van is. Wel een monitoringsrapport waaruit blijkt dat het effect zeer klein is. Voor zulke projecten pas ik.

Uiteraard blijft het zoeken naar ‘wat werkt dan wel’ en het is logisch dat we mogen zoeken naar innovatieve ideeën en daarbij niet het warm water zelf moeten uitvinden en rondkijken – ook naar het buitenland - naar wat wel werkt. En als ik dat doe, dan zijn er inderdaad maatregelen die HELPEN, met de nadruk op ‘helpen’, want in tegenstelling tot wat ik in kranten kan lezen bestaan ‘wonderoplossingen’ niet.

Wel één van die maatregelen uit het buitenland die helpt is statiegeld. We weten met zijn allen hoe het daarmee staat en welke standpunten we elk hebben. We blijven duwen op de Vlaamse Regering daarvoor.

Wat helpt nog? Doorgedreven afvalpreventie en herbruik! En daarvoor hoeven we niet naar het buitenland te kijken, maar hebben we het beste voorbeeld in onze eigen stad. Op onze Gentse Feesten, ons eigen grootste festival, zijn de tapijten van wegwerpbekers verleden tijd. Niet door beloningssystemen, of door meer sensibilisatie, maar wel door de herbruikbare beker. Dát is het voorbeeld dat werkt en waarmee we de norm gezet hebben. Want intussen is dat omgezet in Vlaamse wetgeving waardoor herbruik de norm wordt bij evenementen.

De afvalkraan moet meer dicht gedraaid worden. Nu werken we lokaal op het einde van de keten en dat moet anders. Eigenlijk is het simpel: afval dat er niet is, kan niet weggegooid worden. Herbruikbaar was de standaard tot de komst van goedkope plastics, die het consumeren in de eerste plaats vergemakkelijkten. Ondertussen zien we de gevolgen van die gemakzucht: van de zwerfvuiltapijten in onze parken tot de plastic soep in de oceanen. Zijn goedkope plastics ons zoveel waard?

Op het lokale niveau hebben we niet de bevoegdheden om de afvalkraan dicht te draaien, helaas. Op Europees niveau worden met de Single Use Plastics richtlijn gelukkig al ferme

stappen genomen. Op Vlaams en intergewestelijk niveau kan men nog mijlpalen verzetten.

Allemaal goed en wel, maar wat dan in Gent?

Wel, we blijven inzetten op sensibilisatie, opruimen en handhaving. Zo wordt met het lente en zomerplan extra vuilnisbakken – ook voor pmd - voorzien. In het Keizerspark en Citadelpark zijn tags met de boodschap “schoon Gent, iedereen content” met een “bin man” aangebracht.

Er zijn infocoaches, gemeenschapswachten en politie op het terrein, die mensen informeren, aanspreken en bv. ook vragen hun afval op te ruimen. Die inzet is groot.

We merken dat vele studenten daarbij willen helpen om onze stad wel proper te houden en te maken. Zo is er een alternatieve Gruute Kuis voor studenten waarbij ze al ploggend aan de slag gaan. UGent, Artevelde Hogeschool, Weplog, Stad Gent en IVAGO sloegen hiervoor de handen in elkaar. Op 2 weken tijd willen ze 100 km aan straten/paden opgeruimd hebben.

Samengevat collega Vandenbroucke; het is belangrijk dat we samen duidelijk dat afval achterlaten niet ok is. En dat we inderdaad onze verantwoordelijkheid nemen om daarvoor te zorgen. Maar dat ontslaat ons niet om het probleem bij de oorzaak aan te pakken.

Want #properGent maken we samen. Iedereen is verantwoordelijk om het eigen afval op te ruimen en ik vraag vooral ook respect voor de medewerkers die zich dagdagelijks inzetten om de Gentse parken en straten proper te houden en hun steentje hier in bijdragen.
